Ә. ИЛЯС

ГАРЫ ДАҒЫ

Шәһәр отуз доггуз күн мүһасирәдә галараг, узаг мәмләкәтдән гошун чәкиб кәлмиш шаһла вурушду. Гырхынчы күн Машаһын ийирми яшлы чәсур оғлу Маликтач беш йүз нәфәр сечмә пәһливанла һасарын бир тәрәфиндән һүчум эдиб шәһәрә дахил олду. Онун ардынча бүтүн гошун йол тапыб шәһәрә долду.

Ерли әһалинин инадындан—тәслим олмаг үчүн дәфәләрлә эдилмиш тәклифи рәдд этмәләриндән гәзәбләнмиш шаһ, вәзири Тайкез Юсифи чағырыб кимсәйә аман вермәмәйи она әмр этди.

Тайкез Юсиф шәһәрин сағ галмыш едди мин әһалисини ушагдан-бөйүйә гылынчдан кечирди. Эвләр дағыдылды. Ган су еринә ахыдылды.

Үч күнлүк гырғындан сонра, шаһ шәһәрдән чыхыб яшыл бир тәпә үстүндә чадырларыны гурдурду. Үч күн-үч кечә шадйаналыг этмәйи, галибиййәт бадәләри галдырмағы гошун әһлинә әмр этди.

Гызыл ишләмәли, фирузә рәнкли күзәләр едди иллик Шираз шараблары илә долдурулду. Әти мә'чүн олан бешиллик гара әркәкләр кәсилди. Овчулар Гарабағ мешәләриндән түкләри алов кими янан гыргавуллар кәтирди.

Һөкмдар едди гызыл дирәкли чадырында, едди тирмә дөшәк үстүндә әйләшди. Әтлас кейимли Нишабур сазәндәләри кәлди. Сүфрәләр дөшәнди, гызыл гәдәһләр дүзүлдү. Илк бадәләр галдырылан заман 77 шейпур шаһлар шаһынын фүтуһаты шәрәфинә курлады.

Лакин элә бу вахт, шаһын горхунч вәзири Тайкез Юсиф ичәри кириб һөкмдарын һүзурунда ерләрә гәдәр тә'зим этди. Шаһ, бошалмыш гәдәһини янындакы гара гула вериб гашларыны чатды:

—Һардасан вәзир?—деди.—Йохса мәним гәләбәмин тәнтәнәси сәнчә мә'насыздыр?

Тайкез Юсиф бир даһа ерләрә гәдәр тә'зим эдиб:

— Гиблейи-аләм,—деди—мән, ачиз Юсиф сәнин садиг гулунам. Шаһлар шаһынын һүзуруна кечикмәйимин сәбәби вар.

Һөкмдар вәзирин сәсиндәки гара хәбәр әламәтини дуяраг:—нә олуб, вәзир? Тез сөйлә!—деди.

Вәзир үчүнчү дәфә тә'зим эдиб:

— Гиблейи-аләм йүз илләрлә сағ олсун. Оғлун Маликтач хәстәләнмишдир,—деди.

— Нә данышырсан вәзир?—дейә шаһ аяға галхды.

* * *

Шаһзадә Маликтач гоншу чадырда, гызылырмалар ичиндә ятырды. Һәр тәрәфиндә едди гара гул әлләри дөшүндә сүкут ичиндә даяныб көзләрини она зилләмишди.

Һөкмдар, вәзирин мүшайиәти илә чадыра дахил олдугда гуллар ерә дөшәниб алынларыны торпаға гойдулар. Сонра галхыб далы-далы он адым кери чәкилдиләр. Шаһ оғлуна яхашыб бармагларында лә'л-чаваһир сайрышан аг әлини онун алнына гойду.

—Оғлум, Малик!—дейә һәйәчанла сәсләнди.

Лакин хәстәдән чаваб кәлмәди. О заман шаһ, рәнки ағармыш үзүнү вәзирә чевириб горхулу вә титрәк бир сәслә:

— Бу саат һәр тәрәфә чапарлар көндәрилсин. Гой дүнянын бүтүн биличиләри бурая топлансын,—деди.

Шаһ, бүтүн күнү оғлунун башы учундан тәрпәнмәди, көзләрини юммады, һеч нә емәди.

Сәһәри вәзир гайыдыб:—Гиблейи-аләм,—деди—шәһәрдә анчаг тәк-тәк гочалар, ушаглар галыб, гырылан гырылыб, сағ галанлар да кечә икән мешәләрә гачыб. Чох ахтарандан сонра бир фалчы гарыя раст кәлдик.

— Бәс фалчы нә олду?—дейә, шаһ гәзәблә сорушду.

— Гары кәлмәди. Шаһзадәни өз янына истәди.

— Аһа...—дейә, шаһ кибрлә күлүмсәди.

— Мән ону очаға атдырыб яндырардым, гиблейи-аләм, анчаг...

Шаһ вәзирин сөзүнү кәсиб:—Кәчавәләр һазырлансын!—дейә әмр этди.

Һөкмдар өз мәиййәти илә, инсан чәсәдләри илә долу хараба күчәләрдән кечиб, балача бир куманын габағында даянды. Шаһзадәнин кәчавәсини гулларын чийниндән алыб ичәри кәтирдиләр. Эвин ярым гаранлығы ичиндә уча бойлу бир гары дурмушду. Шаһ дахил олан заман о ериндән гымылданмады, тә'зим этмәди, әйни һейкәл сүкунәти илә даяныб дурду.

Шаһ кечиб кәчавәнин баш тәрәфиндә гоюлмуш дөшәкләр үстүндә әйләшәрәк:—гары,—деди,—дейирләр сән чинләрин, уғурсуз руһларын дилини билирсән. Сағалмаз дәрдләрә дава эдирсән. Будур, мәним оғлум Маликтач од тутуб янир. Мәш'ум руһлар онун һушуну оғурлайыб апарымышлар. Сәндән әлач истәйирәм, гары. Әкәр ону сағалтсан, эвинин дирәкләрини гызыла тутдурачағам. Әкәр хәянәт этсән, чәһәннәм кими зәбанә чәкиб яначагсан.

Гары сакит бир гүрурла:

— Мән анаям,—деди вә бир габ су алыб кәчавәнин гаршысында ерә чөкдү. Сонра додағынын алтында нә исә охуюб суя үфүрдү вә бир ан касая диггәт эдәрәк ағыр вә зәһмли нәзәрләрини галдырыб:—ей шаһ.—деди,—мән бурада минләрлә гәзәбли руһлар көрүрәм. Онлар хәбәр алыр: «Шаһ өз оғлуну чохму севир?»

Шаһ ваһимә илә:

— Нә данышырсан, гары?—деди—о мәним екәнә варисимдир. Бөйүк бир мәмләкәт көзүнү она тикмишдир. Мән едди ил дуа эдиб едди мин гурбан кәсдикдән сонра, бөйүк ярадан ону мәнә эта этди. О бөйүдү, Кәян мүлкүндә биринчи пәһливан олду.

Фалчы тәкрар суя бахыб:

— Аг сачлы бир гары сорушур: «Шаһзадәнин анасы вармы?»

Шаһ аһ чәкиб:

— Вар, гары,—деди.— Онун анасы Хәдичә ер үзүндәки арвадларын ән хошбахтыдыр. Чүнки о, мәнә Маликтач кими бир оғул бахш этмишдир. Тез ол, гары, оғлумун дәрдинә әлач эт. Инди Хәдичәнин юхусуна гара иланлар кирир.

Гары, баягдан бәри илк дәфә олараг башыны галдырыб хәстә шаһзадәйә бахды вә элә бил ки, оғланын солғун көзәллийи онун көзләрини гамашдырды. Кирпикләри гырпылды, бәбәкләри бөйүйүб гуру бир парылты илә янды.

— Бүтүн дәрди синәсиндәдир,—дейә шаһ ағыр-ағыр нәфәс алан оғлуна бахды. Гары галхыб хәстәйә яхашды. Дамарлары чыхмыш гуру вә кобуд әлини онун синәсинә гойду.

Хәстә көз гапагларыны галдырды. Яралы чейран көзләринә бәнзәр бир чүт гара, мәлул көз арвада зилләнди. Гарынын күнәшдән вә дәрддән яныб гаралмыш һейбәтли үзү гәрибә бир нурла ишыгланды. Ахы о ана иди...

Сонра гары дағлара кедиб бир әтәк чичәк кәтирди. Онларын ширәсини чәкиб гашыг-гашыг хәстәнин боғазына төкдү. Кечә-күндүз янындан тәрпәнмәди.

Шәһәрдә галмыш ерлиләр она лә'нәтләр ягдырды. Күчәләрдә отуран гочалар ону көрдүкдә көзләрини ендириб аягларынын учуна бахды. Ядәллиләрин нәзәриндән ираг ердә көрүшән арвадлар башларыны булайыб—әһ, Баллы гары имансыз олду!—дедиләр

Хәлвәтә дүшәндә ушаглар онун ардынча дүзүлүб:—ай фалчы, бәс гызыл башмағын һаны?—дейә тә'нә этдиләр.

Гары һәмйерлиләринин бүтүн бу нифрәтини сүкутла гаршылайыб һәр күн дағлара кедир, гучаг-гучаг чичәк кәтирир, хәстәйә мүаличә эдирди. Ахы о ана иди...

Нәһайәт едди күндән сонра Шаһзадә көзләрини ачыб емәк истәди. Он биринчи күн исә онун тамамилә сағалыб аяға галхдығыны хәбәр вердиләр.

Шаһ, фалчыя бир кисә гызыл вериб:

— Гары,—деди,—о чичәкләрин һикмәтини ач мәнә сөйлә.

Гары башыны булайыб:—о сирри мән һеч кәсә ача билмәрәм, һөкмдар,—деди.—Анчаг оғлуна о чичәкләрдән чәкилмиш элә бир дәрман верәрәм ки, бир дә азар үзү көрмәсин.

Бу сөзләрдән сонра гары, гызыл күл рәнкли маелә долу бир каса кәтирди. Шаһ касаны алыб бурнуна тутду.

— Бу мүшкдүр, әнбәрдир, нәдир, гары,—деди,—әтри инсаны биһуш эдир.

— О дүнянын ән надир чичәкләриндән чәкилиб—дейә гары чаваб верди.

Һөкмдар дәрманы ярысына гәдәр өзү ичиб галаныны да оғлуна верәрәк:

— Анд ичәрәм ки, мән өмрүмдә бу шириникдә шәрбәт көрмәмишәм,—деди.

Шаһзадә галан ширәни сон дамласына гәдәр ичиб касаны гарыя гайтардығы заман, фалчы раһәт бир нәфәс алды.

Шаһ гарынын үстүнә бир кисә даһа гызыл туллайыб янында даянмыш Тайкез Юсифә мүрачиәтлә:

— Вәзир,—деди,—О вахт уғурсуз руһлар мәним шәнлийими позмушду. Инди артыг дүняда һеч бир дәрдим йохдур. Гошун әһлинә тапшыр, үч күн-үч кечә элә бир шадйаналыг этсинләр ки, көйдә күн үзү тутулсун.

— Атылан ох бир даһа керийә гайытмаз, һөкмдар. Һәр дәгигәнин бир һөкмү вар,—дейә Баллы гары аһәстәдән дилләнди.

— Дәлими олмусан, арвад. Нәләр данышырсан?—дейә шаһ гәзәблә ериндән галхды вә бирдән мә'дәсиндә һисс этдийи дәһшәтли ағрыдан сарсылараг әл атыб вәзирин чийниндән япышды.

Элә бу анда Шаһзадә дә көксүндән гырылмыш сәрв кими сиркәләниб архасында даянмыш гулун гучағына ашды.

— Зәһәр!!—дейә һөкмдарын синәсиндән вәһши бир сәс гопду.

— Бәли зәһәр...—дейә Баллы гары сакитчә тәкрар этди.

Шаһ, ердә илан кими гыврылан оғлуна бахыб:

— Вәзир, әлач...—дейә гышгырды вә артыг аяг үстүндә даяна билмәйиб, дөшәкләрин үстүнә йыхылды. Сонра башыны галдырыб:

— Гары,—деди—һеч олмазса оғлума бир чарә эт. Ахы, сән ону өлүмдән гуртармышдын. Ахы, сән дейирдин мән анаям.

— Бәли, гиблейи-аләм!—Дейә Баллы гары хәфиф бир аһ чәкди:—Мән анаям!..

* * *

Шаһ илә оғлу дәһшәтли әзаблардан сонра өлдүләр. Тайкез Юсифин әмри илә гарыны өз отағында гоюб ағзыны бағладылар. Сонра гошун әһлинин һәр бири онун кумасы үзәринә бир ат торбасы торпаг төкдү. Күнүн ахырында күнәшин сон ишығы Саваланың зирвәсиндәки булутларда саралыб сөнән заман, гарынын кумасы үстүндә бөйүк бир тәпә галхды. Сонра яған ягышлар онун торпағыны бәркитди. Кәлән баһар тәпәдә сары тиканлы боз гангаллар битди. Тәпәйә Гары дағы дедиләр.

Сонраки әсрләрин күләкләри, селләри шәһәрин хәрабәликләриндән һеч бир әсәр гоймады. Онун ери һәр баһар гызыл лаләләрлә өртүлән бир дүзәнлик олду. Шәһәрдән ядикар ялныз Гары дағы галды. О вахтдан бәри Гары дағынын алтындан бир чешмә гайнайыр. Узаг мәнзилдән кәлиб кечән йолчулар онун сөюг суюндан ичиб үрәкләринин янғысыны сөндүрүрләр.

Крым уғрунда кедән дөйүшләрин гәһрәманы. Азәрбайчан халгынын икид оғлу гызыл флотчу **Һейбәт Агабай оғлу Мәммәдов** Новороссийск вә Керч уғрунда дөйүшләрдә иштирак этмишдир. О саһил батареясында тушлайычы вәзифәсини ә'ла ифа эдир. Комсомолчу Мәммәдов һитлерчи ишғалчылары амансызчасына гырыр.

Фото— **С. Кулишовундур.**

А. ГРАШИ

ГҮДСИЙЙӘТ НӘҒМӘСИ

Гүдсидир анамыз вәтән эшгинә,
Сән ей илк ачылан атәш, вүгарын.
Она сәс верәрәк гурлады енә
Ей топчу, мүәззәм илдырымларын.

* * *

Гүдсидир—интигам—дейә бәрг вуран
О шимшәк гылынчлар,—вурун, гырын сиз!
Сизи кәнч нәсилләр унутмаз бир ан,
Әсрләр ардындан парлар шө'әниз.

* * *

Гүдсидир һүдудсуз Руся торпагы...
Гумсал сәһраларда ахышыб кәлән
Ахгын селләр кими мәһв олду ягы
Сәнин дүзләриндә, ей бөйүк Вәтән.

* * *

Гүдсидир ағ сачлы Гафгаз дағлары...
Гопуб учгун кими мәрд икидләрин,
Мәһв этди бир анда о алчаглары,
Көмдү ер алтына дәриндән дәрин.

* * *

Гүдсидир биз кечән бу кениш йоллар,
Түстүлү думанлы бу мәнзәрәләр,
Гар басмыш бу йохуш, бу эниш йоллар,
Бу ганлы чығырлар, ганлы дәрәләр...

* * *

Гүдсидир биз кечән чайларла көлләр,
Бузлар көрпү олуб йол ачмыш бизә:
Бизә мәскән олмуш мешәләр, чөлләр,
Чан вермиш, руһ вермиш гәлбләримизә.

Гүдсидир ган рәнкли бу шанлы байраг.
Ону бир гәһрәман галдырыб көйә,
Алынмаз бир дикин үстә тахараг,
Чан верди алтында, байрағым, дейә!

* * *

Гүдсидир бу адсыз садә мәзарлар,
Әзиз гардашларын бу гәбирләри...
Гәлбим өнүнүздә диз чөкәр, янар
Өпәр һөрмәт илә доғма ерләри...

* * *

Гүдсидир о күл ки, ана юрдундан
Гәзәб гасыргасы чошдуруб мүдам
Гәлбләри одлайыр, әмр эдир һәр ан:
Чәсарәт, шүчаәт, мәрдлик, интигам...

* * *

Гүдсидир о күн ки, ей мәрд аналар,
Чәбһәдән гайыдан икидләри сиз
Көзләрдә мәһәббәт, гәлбләрдә вүгар,
Меһрибан-меһрибан өпәчәксиниз!..

* * *

Гүдсидир о күн ки, сән ей мәрд әскәр,
Дүняда ени дан сөкүлән заман,
Дилиндә шән, азад, дадлы нәғмәләр,
Доғма торпағыны шумлаячагсан!..

* * *

Гүдсидир о дәм ки, әбәдиййәтә
Ачылан топларын вүгарлы сәси
Верәчәк вәтәнә, бәшәриййәтә
Гәләбә мүждәси, зәфәр мүждәси!..

Тәрчүмә эдәни **МИКАИЛ РЗАГУЛУЗАДӘ**

КӨЗЛӘЙИРӘМ...

Мәктубуну охудум, ей вәфалы, икид яр!
Дүз дейирсән, әһдини бә'зән позур соналар.
Сөйлә, вәфасызлара һанки гәлбдә ер олар?
Бир дәфә анд ичмишәм, көзләйирәм, севкилим!
Мән ки, сәни сечмишәм, көзләйирәм севкилим!

Сән одларын ичиндә вурушаркән гәһрәман,
Инсафдырмы позулсун эдилән әһдү пейман?!
Сәндән үз дөндәрәрсәм әл дейәр мәнә:—надан!
Күләрми сәнсиз үрәк? Көзләйирәм, севкилим!
Әһдим будур—көрүшәк, көзләйирәм, севкилим!

Билирәм ки, чәбһәнин тунч синәли ширисән,
Гәлби намусла долу инсанларын бирисән,
Вур, гаранлыг чәкилсин, гәрбә тәрәф ери сән!
Горхма борандан, гардан, көзләйирәм, севкилим!
Архайын ол илгардан, көзләйирәм, севкилим!

Кирдийин һәмләләрдә аман вермә дүшмәнә,
Ягыларын аягы тохунмасын вәтәнә,
Галибиййәт чәләнки һөрүркән әлләр сәнә—
Нәғмә гошсун адына.. Көзләйирәм, севкилим!
Мәни дә сал ядына, көзләйирәм, севкилим!

Сән күман әйләмә ки, әйләширәм бикар мән
Тәнбәлләрә ер верәр гучағында һеч вәтән?
Инди олмушам ишчи, дейиләм о Ясәмән.
Чох дарылма һичрана, көзләйирәм, севкилим!
Гурбан олум мән сана, көзләйирәм, севкилим!

Гылынч вур фашистләрә Короғлутәк мәрдана.
Сон гоюлсун күчүнлә әсарәтә, зиндана.
Онда сәнин әлинлә хәтт чәкиләр һичрана.
Айрыланлар көрүшәр, көзләйирәм, севкилим!
Бизә дә нөвбә дүшәр, көзләйирәм, севкилим! !

ТАРЫШ МӘММӘДЗАДӘ.

Ә. АХУНДОВ

ЛӘТИФ ШАҺ ДАСТАНЫНДА ВӘТӘН СЕВКИСИ

«Ләтиф шаһ дастаны»ндакы һадисә вә тәсвирләр, Азәрбайчанлы бир гәһрәманын ядәлли гәсбкарлар вә ишғалчыларла мүбаризәсини әкс этдирир. Лакин бу дастан заман кечдикчә дилдән-дилә дүшүб хейли дәйишмишдир, Биз бу мәгаләмиздә һәмин дастанын башлыча олараг тохундуғу вәтән севкиси, достлуг вә сәдагәт мәсәләләриндән бәһс эдәчәйик.

Үмумиййәтлә дастанларымызын әсас мөвзууну саф вә сәмими севки мачәралары тәшкил эдир. Бурада бүтүн мүбаризә вә чарпышмалар, әсасән, севки мачәралары хәтти үзрә кедир. Нағылларымызда олдуғу кими, дастанларын гәһрәманы да севки уғрунда бир чох әзаб, мәшәггәт вә тәһлүкәләрә гатланыр. «Ләтиф шаһ дастаны»нда һәгиги севки тәрәннүм эдилир. Дастанын гәһрәманы Ләтиф шаһ, бутасы Меһрибан Султаны бүтүн гызлардан көзәл һесаб эдир. Онун, дүнядакы көзәлләрин һеч бириндә көзү йохдур. Ләтиф шаһ, тәһлүкәли йоллар кечир, гаршысына чыхан бүтүн манеәләри дәф эдәрәк, нәһайәт кедиб өз севкилисинин вәтәнинә чатыр. О, ләләсини падшаһын янына элчилийә көндәрир, анчаг падшаһ гызыны она вермәйә разы олмайыр.

Гүввәтли бир пәһливан олан Ләтиф шаһ, Меһрибан Султаны зорла алыб өз өлкәсинә апармаға гадирдир. Лакин о, күчсүзләри тапдаламаг вә башгасынын динч өлкәсинә тохунмаг истәмир. О, севкилиси илә эвләнмәйи разылыгла һәлл этмәк истәйир. Бу мәгсәдлә Ләтиф шаһ бир мүддәт Һиндистанда галыр. Бу заман күчсүз падшаһларын өлкәләрини зәбт вә талан эдәрәк, көзәл гызлары зорла өз һәрәмханасына апаран Бәһрам шаһ, гошун чәкиб Һиндистана һүчум эдир. Бу падшаһ, Һиндистан падшаһына мүрачиәт эдиб едди илин бач-хәрачыны тәләб эдир вә гызы Меһрибан Султаны истәйир.

Һиндистан падшаһы онун тәләбләрини рәдд эдәрәк мүһарибәйә киришир. Лакин о, Бәһрам шаһын гошунлары гаршысында давам кәтирә билмәйиб мәғлуб олур. Бәһрам шаһын гошунлары шәһәрә долуб әһалини талан этмәйә башлайырлар. фәлакәт тәхти шаһанәни һәдәләйир, Бу вахт ләлә, Ләтиф шаһын янына кедиб әһвалаты она хәбәр верир вә дейир:

Оғул, сәнә пис хәбәрә кәлмишәм,
Букүн бу өлкәнин яман күнүдүр!
Дүнянын тәбдили тәғәййүр олур!
Дөвран дөнүб чәрхи заман күнүдүр.

Бәһрам шаһын ишғалчылығы вә таланы, Ләтиф шаһы сон дәрәчәдә гәзәбләндирир, онун пәһливанлыг гейрәти чушә кәлир, Беләликлә Ләтиф шаһ Һиндистан падшаһы илә әлбир олуб Бәһрам шаһа гаршы мүһарибәйә киришир. Нәтичәдә Ләтиф шаһ дүшмән гошунларыны мәғлуб эдиб тамамилә гырыр вә Һиндистаны гәсбкарларын ишғалы тәһлүкәсиндән гуртарыр.

Һиндистан падшаһы Ләтиф шаһын бу гәһрәманлығына бөйүк гиймәт вериб ону Һиндистан мәмләкәтинин шам-чырағы (хиласкары) адландырыр. Падшаһ онун Һиндистан мәмләкәтинә этдийи бу бөйүк хидмәтинин мүгабилиндә өз гызы Меһрибан Султаны она верир. Демәк гәһрәман, ишғалчыларла мүбаризәдә көстәрдийи һүнәрләр сайәсиндә өз севкилисинә говушур.

Ләтиф шаһы бөйүк бир тәнтәнә илә Һиндистандан өз мәмләкәтинә йола салырлар. Онлар дәря илә кедәркән фыртына гопур, кәми парчаланыр вә Ләтиф шаһ өз севкилиси Меһрибан Султандан айры дүшүр. Онлар һәрәси бир тахта парчасынын үстүндә галыр. Далғалар Меһрибан Султаны Йәмән вилайәтинә, (Ләтиф шаһын атасынын мәмләкәтинә), Ләтиф шаһы исә дәрянын ән чошғун, кирдаблы вә тәһлүкәли ерләринә апарыб чыхарыр. Ләтиф шаһ бөйүк бир фәлакәт гаршысында галыр. О, амансыз далғаларла чарпышыр.

Ганлы дәря һеч инсафын йохмудур?
Рәһм этмирсән мәлул-мүшкүл һалыма!
Яр йолунда чәкмишәм чох чәфалар
Һәсрәт гойма мән бүлбүлү күлүнә.

О, ганлы дәрядан һеч бир көмәк көрмүр. О, өз элиндән, атасындан көмәк көзләйир вә үмидини итирмир. Ләтиф шаһ көйдә учан бир гушла атасына вә Йәмән шәһәринин әһалисинә сифариш көндәрир вә көмәйә чағырыб дейир:

Бирдән-бирә дүшдүм кирдаб дәһринә,
Юнис меһнәтинә, Юсиф гәһринә.
Севимли атама, Йәмән шәһринә,
О көзәл элимә бир хәбәр эйлә!..

Бу вахт Йәмән өлкәсини ишғал этмәк мәгсәдилә ора һүчум эдән Бәһрам шаһын гошунлары, Ләтиф шаһы дәряда бир тахта парчасы үстүндә көрүб ону хилас эдир вә өз падшаһларынын һүзуруна апарырлар. Бәһрам шаһ ону көрән кими таныйыр вә бу тәсадүфдән чох шад олур. О, көйләрдә ахтардығы гүввәтли дүшмәнини асанлыгла әлә кечирмишдир. Шаһын әмри илә Ләтиф шаһы зиндана салырлар. Бәһрам шаһын бачысы Әсма ханым, Ләтиф шаһы көрүб бир көнүлдән мин көнүлә она ашиг олур. О, Ләтиф шаһы зиндандан чыхардыб өз мәнзилинә кәтирир вә дәрдини она сөйләйиб дейир:

— Мән сәнә ашиг олмушам, тез бурадан гачаг, йохса сәни өлдүрәчәкләр.

Ләтиф шаһ, Меһрибан Султаны саф вә тәмиз бир мәһәббәтлә севдийи үчүн Әсма ханымын тәклифини рәдд эдиб дейир:

Чох да лаф эләмә һәрчайи көзәл.
Сән дейән хәяла уян дейиләм.
Мән өз мә'шугәмин мүбтәласийәм,
Һәр кәси о көздә көрән дейиләм.

Әсма ханым чох яварыр вә көз яшлары ахыдырса да, Ләтиф шаһ онун тәклифини гәбул этмир вә дейир:

Көзәл гыз, Ләтифә эләмә миннәт,
Һәр кәсә бир бута верилир не'мәт.
Өзүн гылмап олсан, мәканын чәннәт
Мүсафирханәнә кирән дейиләм.

Ләтиф шаһ үчүн онун ана вәтәни вә севкилиси һәр шейдән йүксәкдир. О, шәрәфли гәһрәман адына ләкә вурмаға разы олмур.

Ләтиф шаһ дастанында вәтән севкиси олдугча гүввәтлидир. Дастанын гәһрәманы Ләтиф шаһ өз вәтәнини, севкилиси Меһрибан Султандан да чох севир. Дастанын бир ериндә Ләтиф шаһ вәтәниндән айрылыб башга бир мәмләкәтә кедир. О, хейли йол кетдикдән сонра, дөнүб вәтән тәрәфә бахыр. О, доғма юрдунун уча дағларыны да көрә билмир. Бу айрылыг она чох тә'сир эдир, көзләриндән дамла-дамла яш ахыдыб дейир:

Көрүнмәди вәтән, кәсилди нишан,
Көздән итди бизим элин дағлары.
Чүнки Лейла интизары Мәчнундур,
Фәған эдир сәһәр сүбһүн чағлары!

О, вәтәнә олан севкисини ләләсинә ифадә эдиб дейир:

— Ләлә, каш саламат кери гайыдыб торпағымын гучағында өләйдим.

Дастанын ахырында Ләтиф шаһ, Әсма ханымын көмәйилә өлүмдән гуртарыб Йәмән шәһәринә кәлир. О, өз вәтәнини чох пис бир һалда көрүр. Бу заман Бәһрам шаһ өлкәни ишғал эдиб әһалини талан эдирди. О, өз севкилиси вә атасы илә көрүшмәдән дүшмәнлә мүһарибәйә киришир. Хейли вурушандан сонра, ишғалчылары мәғлуб эдиб вәтәнини тәһлүкәдән гуртарыр.

Ләтиф шаһ дастанында вәтән севкиси, әсас хәтти тәшкил эдир. О, вәтәнини азад этдикдән сонра Меһрибан Султанла көрүшүр вә өз башына кәлән ишләри она нағыл эдиб дейир:

Гулаг ас вәсфи-һалыма,
Будур баша кәлән, ярым.
Гәрг олдум дәря'үммана,
Мәни дутду дүшмән, ярым!

Мәнә чох төһмәти вурма.
Ашигә хәчаләт вермә.
Гәдәһи элә ал, дурма
Сагы кими долан, ярым!

Совет филминин Теһранда мүвәффәгиййәти

«О вәтәни мүдафиә эдир» адлы совет филми Теһранда «Теһран» кино-театрында бөйүк мүвәффәгиййәтлә нүмайиш этдирилир. Кино-филмин сөзләри, фарс дилинә тәрчүмә эдилмишдир.

Тамашачылар бу филмә чох бөйүк гиймәт вермишләр.

Азәрбайчан дилинә аид ени китаблар

Низами адына Дил вә Әдәбиййат Институту, «Ичтимаи сияси истилаһлар» вә «Азәрбайчан дилинин имласы» адлы китабчалары бу яхын күнләрдә чапа верәчәкдир.

Дәнизчиләрин драм дәрнәйи

Дәнизчиләрин мәркәзи клубунда, исте'дадлы һәвәскарлардан ибарәт драм дәрнәйи тәшкил эдилмишдир. Дәрнәк үзвләринин әксәриййәти «Париж Коммунасы» адына кәми тә'мир эдән заводун кәнч-стахановчу ишчиләридир.

Дәрнәк үзвләри, аз заман ичәрисиндә Бакы дәнизчиләринә, Сталин мүкафаты лауреаты Үзейир Һачыбәйовун «Аршын мал алан», «Мәшәди Ибад», Чәфәр Чабарлынын «Севил» әсәрләрини көстәрмишләр.

Һазырда дәрнәк үзвләри, Азәрбайчанда Совет һакимиййәти гурулмасынын 24-чү илдөнүмү вә 1 Май байрамлары күнүндә нүмайиш этдирмәк үчүн, Ширванзадәнин «Намус» пйесасыны һазырлайырлар.

Драм дәрнәйи, тамашая гойдуғу пйесаларда көркәмли мүвәффәгиййәтләр әлдә этдийи үчүн, бу дәрнәйә Азәрбайчан ЛККИ МК-нин вә иччәсәнәт ишчиләри һәмкарлар иттифагынын фәхри фәрманы верилмишдир.

РЕДАКЦИЯ ҺЕЙ'ӘТИ

РЕДАКЦИЯНЫН АДРЕСИ: Бакы 9 январ күчәси, эв № 25. Телефон№—3—71—71
ФГ. 08348 «III Интернационал» мәтбәәси, Бакы, Саратовец Ефимов күчәси 29. Тираж 7.000 Сифариш № 935